e.cz | 19.11.2026

RECENZE PUBLIKACE

PSYCHOSOMATIKA KOKTÁNÍ

Jan Dezort[1]

Jan Dezort

O poruchách plynulosti řeči bylo již popsáno mnoho stran a bylo jim věnováno hodně prostoru. I přes nemalé úsilí, které této problematice věnují logopedi, psychologové a další profese, se nedaří najít jednoduchý a vždy účinný postup, jak problém řešit. Shoda panuje v tom, že máme ověřenou vysokou účinnost některých terapeutických programů pro děti, u dospělých je situace složitější a k tradičně užívaným metodám se přidává celá řada dalších pomocných alternativních konceptů.

Svůj pohled na problematiku vycházející z neurolingvistického programování (neurolinguistic programming; dále jen NLP) nám v českém kontextu představuje Ing. Jindřich Pokora v knize Psychosomatika koktání.

Na základě vlastní zkušenosti s koktáním a po absolvování zahraničních kurzů nám představuje knihu, která má pomoci ostatním jedincům s poruchou plynulosti řeči. Kniha na 184 stranách a v 9 kapitolách popisuje představu autora o postupu terapie. Kapitoly jsou doplněny o praktická cvičení, příklady z vlastní praxe autora a předpokládám i vlastní autorovy ilustrace.

Ing. Pokora představuje jednu z variant terapie koktavosti. Je škoda, že nenabízí alternativu k předkládaným informacím a spíše opisuje koncept daný svým zaměřením. To v mnoha ohledech může čtenáře mást, že pouze tento konkrétní směr je ten správný. V praxi tomu tak není, v kontextu ostatních terapeutických proudů se jedná o směr využívaný méně a je vnímán spíše jako doplňkový. Jedná se konkrétně o NLP, jehož představitelem je teolog Bob Bodenhamer, ze kterého Ing. Pokora nejvíce čerpá. Tato terapeutická metoda vznikla v 70. letech minulého století, a právě Bodenhamer společně s dalšími stáli za její implementací do oblasti poruch plynulosti řeči. V zahraničí není koncept NLP přijímán jednoznačně. Nicméně funkčně ověřit jakýkoliv psychoterapeutický koncept je proces značně kontroverzní a obtížný. Autorovi pomohl, proto mu věří, a to je pro něj podstatné.

Není snadné knihu zařadit, protože na jedné straně působí jako učebnice, která nám říká, jak a co se děje, na druhé straně se jedná o popis autorových subjektivních zkušeností, případně to, jak vnímá zkušenosti svých klientů s podobným problémem. Pro odbornou veřejnost je nutné přijmout autorovu osobitou terminologii, která se neshoduje s odbornou, a přenést se přes mnohé nepodložené výroky – nepotvrzené či vyvrácené jinou odborností, nicméně přijímané v rámci NLP. Jedná se o autorovu prvotinu a 184 stran není málo. Snaží se zde být co možná nejvíce nápomocný a uvádí značné množství příkladů. Nejčastěji předestře teoretický problém, na dvou příkladech jej uvede do praxe a následně jej opět vysvětlí. Je to často hodně vyčerpávající a zdlouhavé, nicméně pro laika pravděpodobně potřebné.

Jako nejkontroverznější je možné vnímat prezentovaný koncept vzniku koktavosti, který není v současné době ve shodě s vědeckými poznatky, a i Bob Bodenhamer od něj pod tlakem odborné veřejnosti ustupuje. Interpretace je zavádějící a může negativně ovlivnit rodiče, narušit vztah rodič/dítě a následně zhoršit plynulost řeči u dětí i dospívajících. Dospělý má možnost volby a svobodnou vůli se rozhodnout, čemu věří a co mu vyhovuje. A například i další předkládaná teze, která představuje koktavost jako blokování, kdy si za bloky může sám balbutik, je opět platná pouze v konceptu Boba Bodenhamera a v praxi může mít na řeč balbutika opačný efekt.

Pokud se čtenář přenese přes autorovo obvyklé vysvětlení různých problémů, a sice že za to prostě a jednoduše může naše podvědomí, a přes autorovi vyhovující zevšeobecňující, a tedy manipulativní pohled na to, jak se má balbutik cítit a jak má situaci vnímat, pak především v druhé části knihy nalezne zajímavé a přínosné postupy. Autorovým vkladem a zároveň limitem je jeho vlastní zkušenost s problémem a to, že se na něj dívá pouze jedním pohledem, protože má schopnost věci popsat a dát jim vlastní perspektivu. To je obohacující. Škoda jen, že ten rozměr je pouze jeden. Dá se říci, že zkušenosti mají svou váhu, přesto je ucelené teoretické vzdělání nenahraditelným základem.

Pokud se čtenář dokáže v problematice orientovat, pravděpodobně mu budou techniky v knize popsané často povědomé, protože se již dlouho dobu v terapii koktavosti užívají. Každá dobrá logopedická terapie využívá principy CBT, SBT, případně jiné, a integruje je do procesu reedukace řeči. Autor tedy nepopisuje z tohoto pohledu nic až tak nového, ale je přínosné si tyto postupy zopakovat, oprášit si ty zapomenuté a méně užívané a vidět je očima autora, tedy z perspektivy člověka se zkušeností s koktavostí.

Literatura

POKORA, J., 2019. *Psychosomatika koktání: jak transformovat koktání na plynulou řeč*. Příbram: MVDr. Helena Pokorová. ISBN 978-80-270-6608-7.

[1] PhDr. Jan Dezort, Ph.D., ORL a LOGOPEDIE s.r.o., Josefská 425/27, 602 00 Brno-střed, Česká republika. E-mail: jandez@post.cz.

licensed under CC BY-NC